

การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการอนุรักษ์งานจักสานผักตบชวา กรณีศึกษา ตำบลสรรพยา อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

Public Participation in Conservation Water Hyacinth Basketry Work,
A Case Study in Sappaya District Sappaya District, Chainat Province

¹ณกฤติกา ทรัพย์พวง, วิจิตรา ศรีสอน และ ศิโรตม์ ภาคสุวรรณ

¹Nagrattika Supphong, Wijitta Srisorn and Sirot Bhaksuwan

วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

E-mail: s59463825016@ssru.ac.th

Received March 25, 2021; Revised April 29, 2021; Accepted September 30, 2021

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการอนุรักษ์งานจักสานผักตบชวา และ 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์งานจักสานผักตบชวา โดยจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่ตำบลสรรพยา จำนวน 350 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยค่า t-test ใช้ทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระและการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว ใช้ One – way ANOVA หรือ F-test หากพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะใช้การเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheff's Test) ผลการศึกษา พบว่า

ระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์งานจักสานผักตบชวาในพื้นที่ตำบลสรรพยา อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ในภาพรวม พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุดเรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการตัดสินใจ ด้านการประเมินผล และด้านการปฏิบัติตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานความแตกต่างระหว่างปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล พบว่า การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์งานจักสานผักตบชวาของประชาชนที่มี เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์งานจักสานผักตบชวานั้นควรมีการพัฒนาการ ออกแบบผลิตภัณฑ์ให้เกิดความทันสมัย การพัฒนาช่างฝีมือผู้สร้างสรรค์ การค้นหาเทคนิคและ

กรรมวิธีในการผลิตที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง การให้ความรู้ด้านการจัดการวัชพืชเพื่อลดความเสี่ยงในการขาดทุนและช่องทางการจำหน่ายที่หลากหลายและทันสมัยเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายในยุคปัจจุบัน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม; การอนุรักษ์; จักสานผักตบชวา

Abstract

This article aimed to study 1) the level of public participation in the conservation of water hyacinth basketry; and 2) compare the level of participation in water hyacinth basketry conservation by gender, age, occupation, marital status, education level, and average monthly income. This study was a quantitative research. The tool was used as a questionnaire, collecting data from 350 people in the Sappaya area. Data were analyzed using percentages, mean, and standard deviation. The hypothesis was tested using t-test. One-way ANOVA or F-test was used to compare the mean of the independent variables and the one-way ANOVA or F-test. Comparison of two pairs by Scheff's Test. It was found that

The level of participation in water hyacinth basketry conservation in the area of Sappaya Sub-district, Sappaya District, Chai Nat Province, overall, was found that the overall participation level was moderate. When classified by each aspect, it was found that the aspects with the highest level of participation were, in order of: participating benefits, decision-making evaluation, and the operational aspects, respectively. The results of the hypothesis testing of the differences between the personal characteristics were found that the participation in the conservation of water hyacinth wickerwork of people with sex, age, occupation, marital status, education level, income differed at different levels of participation. Participation in the conservation of water hyacinth basketry should develop a modern product design. The development of creative craftsmen continuously searches for suitable production techniques and processes providing knowledge on raw material management to reduce the risk of loss and distribution channels that are diversified and up to date, suitable for today's target audience.

Keywords: Participation; Conservation; Basketry Water Hyacinth

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ในยุทธศาสตร์ที่ 1 กำหนดให้มีการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป้าหมายเพื่อการพัฒนาคนไทยรู้เท่าทันก้าวทันโลก และใช้ความรู้เป็นเครื่องมือพัฒนาคุณภาพชีวิต สามารถใช้ความรู้จัดการตนเองได้เพิ่มมากขึ้น และพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า กำหนดให้ 5 ปีแรก (Milestones) ของแนวทางการพัฒนาเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายระยะยาว ด้วยการสร้างเกษตรอัจฉริยะ ระบบอัตโนมัติ และนวัตกรรมในอุตสาหกรรมการผลิต SME ใหม่ ๆ ที่มีมูลค่าสูง บนฐานการสร้างสรรค เพื่อสนับสนุนนโยบายรัฐบาลที่มุ่งพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน และสนับสนุนแนวทางการดำเนินงานสานพลังประชารัฐ ขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก และประชารัฐในระดับพื้นที่ ด้วยการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับทุกกลุ่มวัย พัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน (Lifelong Learning) โดยกระบวนการเรียนรู้ที่นั้นเกิดจากการสร้างฐานความรู้ การเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามาเป็นผู้ริเริ่ม และร่วมกันจัดทำแผนงาน วางแผนพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน ร่วมกันตัดสินใจในกระบวนการทำงาน ร่วมกันลงมือปฏิบัติให้เกิดรูปธรรม และเมื่อมีมูลค่าเกิดขึ้นต้องร่วมกันรับผลประโยชน์ด้วยกัน พร้อมทั้งมีกระบวนการติดตามประเมินผลร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม

จังหวัดชัยนาท เป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรธรรมชาติสมบูรณ์ มีแม่น้ำหลายสายไหลผ่าน ประชาชนไทยส่วนมากมีวิถีชีวิตสัมพันธ์กับภูมิภาคท้องถิ่น โดยการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ในการดำรงชีวิตแบบพึ่งพาอาศัยกัน และได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ซึ่งประชาชนในแต่ละภูมิภาคจะประกอบอาชีพหลักแตกต่างกันตามพื้นที่ หรือภูมิสำเนาที่ตนเองอาศัยอยู่ ขณะเดียวกันการที่มีแม่น้ำหลายสาย รวมถึงคลองชลประทานไหลผ่าน พบว่า มีผักตบชวา ซึ่งเป็นพืชน้ำที่มีการแพร่ขยายพันธุ์อย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดปัญหาเกิดขวางทางระบายน้ำ ส่งผลกระทบต่อสัตว์น้ำและชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณดังกล่าว นอกจากนี้ส่วนต่าง ๆ ของผักตบชวาที่จมลงใต้น้ำเกิดการทับถม ทำให้ทางน้ำเกิดการตื้นเขินเร็วกว่าปกติ จนเกิดปัญหาน้ำท่วมในฤดูน้ำหลาก และรัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมากสำหรับการกำจัดผักตบชวา จากวิกฤตปัญหาผักตบชวา ชาวบ้านจึงได้นำผักตบชวา ซึ่งมีคุณสมบัติคือมีความเหนียวและคงทน อายุการใช้งานยาวนาน มาสร้างโอกาสให้กับตนเองและชุมชน โดยนำภูมิปัญญาจากการสานไม้ไผ่จากปู่ย่าตายาย โดยใช้ผักตบชวามาประยุกต์เป็นวัตถุดิบแทนไม้ไผ่ สร้างอาชีพเสริมได้หลากหลาย โดยนำมาแปรรูปเพื่อใช้ประโยชน์ใช้สอยและมีความสวยงามควบคู่กันไป (นพพล เกตุประสาท, 2557) งานจักสานผักตบชวาของประชาชนในพื้นที่อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท เป็นงานหัตถกรรมพื้นเมืองจากภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่ได้จากการนำเอาวัสดุผักชวาที่มีอยู่ทั่วไปมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ และสามารถจำหน่ายสร้างรายได้ให้ตนเองครอบครัวและชุมชนท้องถิ่นของตน ซึ่งบางท้องถิ่นสามารถพัฒนาและต่อยอดผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย มีลักษณะเฉพาะที่ไม่เหมือนใคร และพัฒนาสินค้าจนเป็นที่ยอมรับทั่วไป จากการข้อมูลดังกล่าวนี้ประชาชนในพื้นที่ได้ร่วมกันออกแบบ

ผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา ไม่ว่าจะเป็นเส้นื่อ ตะกร้า พัด และภาชนะรองแก้ว เพื่อจำหน่ายเป็นสินค้าชุมชน เป็นการสร้างรายได้เสริมให้กับชุมชนได้อีกทาง

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้วิจัยให้ความสำคัญเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์งานจักสานผักตบชวา ว่าปัจจุบันคนในชุมชนหมู่บ้านตระหนักถึงและรับรู้กับมรดกทางภูมิปัญญาของชุมชนของตนเองมากน้อยเพียงใด โดยจะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนชนในชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาควบคู่ไปกับการอนุรักษ์งานจักสานผักตบชวา ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้จากทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน และธุรกิจชุมชนที่เกิดจากครอบครัวและชุมชน ซึ่งมาจากรากฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นและพัฒนาเป็นรากฐานของชาติ ซึ่งจะสามารถสืบสานต่อไปได้ต้องมาจากความเข้มแข็งของชุมชนเอง จึงควรต้องทำให้ชุมชนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยให้คนที่อยู่ในชุมชนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์อย่างเป็นระบบ อาศัยความร่วมมือ จากผู้รู้จากภายนอกของชุมชนใช้กระบวนการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน จึงได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการอนุรักษ์งานจักสานผักตบชวา กรณีศึกษา ตำบลสรรพยา จังหวัดชัยนาท

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการอนุรักษ์งานจักสานผักตบชวา
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์งานจักสานผักตบชวา โดยจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิในกระบวนการนโยบายสาธารณะทั้งในด้านการให้และรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ การร่วมตัดสินใจ โดยการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น เช่น การร่วมประชุม การเสนอปัญหาและความต้องการของชุมชน การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์การ การเข้าร่วมตัดสินใจ เช่น การร่วมกำหนดแผนงานและวางโครงการ การยอมรับเหตุผลและอำนาจในการตัดสินใจ การร่วมดำเนินกิจกรรม จะโดยทางตรงคือ เข้าร่วมเอง หรือโดยอ้อม คือสนับสนุนให้ผู้อื่นเข้าร่วมก็ตาม (ยุวดี พรธรรมาพงศ์, 2562; พรทิพย์ สุขสงวน, 2557)

การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาเป็นมรดกทางปัญญาที่ได้มีการสั่งสมและสืบทอดจนถึงปัจจุบันหากคนรุ่นใหม่ไม่เห็นความสำคัญภูมิปัญญาก็อาจเกิดการสูญหายได้ตามกาลเวลา เพราะขาดการเชื่อมโยงระหว่างอดีตกับปัจจุบัน เพื่อมิให้ภูมิปัญญาสูญหาย จึงมีแนวทางการสืบทอดภูมิปัญญา (อภิชาติ ใจอารีย์, 2559) โดย

การออกสำรวจตามพื้นที่เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและชัดเจน หลังจากนำมาจัดพิมพ์ในรูปแบบของสื่อสารสนเทศประเภทต่างๆ ส่งเสริมการเผยแพร่ เมื่อมีการเลือกสรรภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น ๆ ของแต่ละสาขาแล้วเรียบร้อย ควรพิจารณาสื่อที่จะใช้ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ตามวัตถุประสงค์ และความเหมาะสม เพื่อให้ผู้รับมีโอกาสได้รู้จักและศึกษาหาความรู้โดยสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้ (วิลาวัลย์ มีอินตา, 2553)

สรุปได้ว่าแนวทางสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น จะต้องร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน ในการสรรหาบุคคลที่เป็นภูมิปัญญาในแต่ละสาขาส่งเสริมให้เป็นที่รู้จักและเกิดการยอมรับอย่างแพร่หลายและดำเนินการรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดเก็บในรูปแบบสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ในวงกว้างยิ่งขึ้นและสามารถนำไปเป็นแนวปฏิบัติได้

ฐานการคิดในเรื่องภูมิปัญญาพื้นบ้าน

ภูมิปัญญาพื้นบ้าน เป็นองค์ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของชาวบ้านที่สั่งสมสืบทอดกันมา อันเป็นศักยภาพหรือความสามารถในเชิงแก้ปัญหาจัดการ ปรับตัว เรียนรู้ และสืบทอดไปสู่คนรุ่นใหม่ เพื่อการดำรงอยู่รอดของเผ่าพันธุ์ จึงเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ หรือเป็นวิถีชีวิตของชาวบ้าน ดังนั้น ฐานการคิดในเรื่องภูมิปัญญาพื้นบ้านก็คือ ต้องนำมิติทางวัฒนธรรมมาเป็นฐานในการคิดหรือพิจารณาเสมอ นั่นคือ

ความรู้เรื่องผักตบชวา

ผักตบชวา มีชื่อท้องถิ่น ผักปง (นครราชสีมา), ผักปอด (อ่างทอง), ผักป่อง (สุพรรณบุรี), บัวลอย (เชียงราย), ผักตบ (ภาคตะวันตกเฉียงเหนือ), ผักตบป่อง สวะ (ภาคกลาง) เป็นต้น (จันทร์เพ็ญ ประคองวงศ์, 2538) ประวัติความเป็นมา ผักตบชวา (Water Hyacinth) จัดเป็นวัชพืชที่มีถิ่นกำเนิดแถบลุ่มน้ำอะเมซอน ประเทศบราซิล ในทวีปอเมริกาใต้ ในประเทศไทยได้มีการนำผักตบชวาเข้ามาจากประเทศอินโดนีเซีย ปลูกครั้งแรกไว้ที่วังสระปทุม กรุงเทพมหานคร เมื่อปี พ.ศ. 2444 แต่จากการขยายพันธุ์อย่างรวดเร็วและเกิดน้ำท่วมจึงทำให้ผักตบชวาหลุดรอดออกมา และเกิดการแพร่กระจายไปทั่วจนกลายเป็นวัชพืชน้ำที่รุนแรง (โองการ วณิชชาชีวะ, 2558)

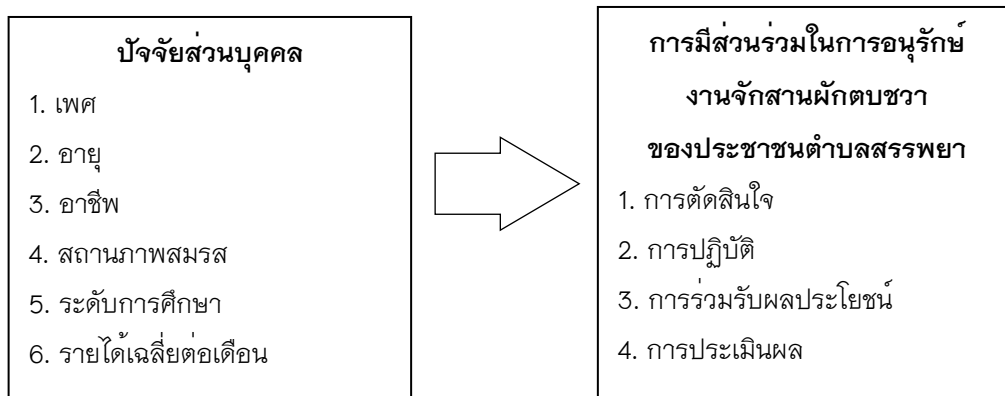
ลักษณะของผักตบชวาผักตบชวานั้นจัดเป็นพืชน้ำล้มลุกมีอายุหลายฤดู มีลำต้นสั้นแตกใบเป็นกอลอยไปตามน้ำ มีไหล ซึ่งเกิดตามซอกใบแล้วเจริญเป็นต้นอ่อนที่ปลายไหล ลำต้นมีลักษณะอวบน้ำ ผิวลำต้นเรียบเป็นสีเขียวอ่อนและเข้ม ลำต้นจะมีขนาดสั้นหรือยาวขึ้นอยู่กับความอุดมสมบูรณ์ของแม่น้ำ ก้านใบจะพองออกตรงช่องกลาง ภายในมีลักษณะเป็นรูปรูน จึงช่วยพยุงลำต้นให้ลอยน้ำได้ ลำต้นสั้น มีความสูงได้ประมาณ 3-90 เซนติเมตร รากจะแตกออกจากลำต้น บริเวณข้อ รากมักมีสีม่วงดำ ซึ่งลำต้นลอยอยู่บนผิวน้ำบางต้นอาจจะขึ้นอยู่ตามโคลนในที่น้ำตื้น สามารถขึ้นบนบกก็ได้มีความทนทานต่อความแห้งแล้งได้ดี แต่จะไม่ทนน้ำเค็ม ผักตบชวาเป็นพืชที่ขยายพันธุ์ได้รวดเร็ว โดยการแยกกอหรือใช้ไหล พบได้ทั่วไปตามริมน้ำ เนื่องจากผักตบชวาเป็นพืชที่มีอัตราการเจริญเติบโตสูงทนทานต่อ

สภาพแวดล้อม เป็นพื้นที่ที่มีทุนลยสามารถอยู่ได้ทั้งในน้ำนิ่งและน้ำไหล ผักตบชวามีการขยายพันธุ์อย่างรวดเร็วทั้งทางเมล็ดและการแตกหน่อ (เศรษฐา เหลลากล้า, 2562) ขั้นตอนการจักสานผักตบชวามีอยู่ 9 ขั้นตอน (ยุวดี พรธราพงศ์, 2562) โดยเริ่มจากการเก็บ การล้าง คัด แยก ผ่าซีก ตากแดด การอบ ตากแดดอีกครั้ง เก็บรักษา การจักสาน และการสานซึ่งเป็นการสานขึ้นรูปตามแบบหรือหุ่นรูปทรงที่ต้องการ ของผู้สานหรือผู้ใช้สอยนั่นเอง

กล่าวโดยสรุปได้ว่าปัจจุบันผลิตภัณฑ์หัตถกรรมเครื่องจักสานผักตบชวา ได้สนองความต้องการของตลาดผู้บริโภคที่หลากหลาย พัฒนาการผลิต รูปแบบเพื่อให้ได้ชิ้นงานที่มีคุณภาพคงทนเหมาะสมต่อการใช้งาน มีลวดลายที่สวยงามทันสมัย ควบคู่กับการอนุรักษ์ลวดลายดั้งเดิมที่ได้รับการถ่ายทอดสืบต่อกันมาอย่างยาวนานแต่ครั้งอดีต ผลิตภัณฑ์ได้รับความนิยมอันเป็นมูลเหตุจูงใจให้เกิดการสร้างสรรคผลงานที่มีคุณภาพเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ลักษณะที่โดดเด่นของจักสานผักตบชวา คือ เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น และใช้วัสดุจากธรรมชาติ ที่หาได้ง่ายภายในหมู่บ้านตำบล และนำมาเพิ่มมูลค่ามีลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์แบบไทย กระบวนการผลิตนั้นเกิดจากการรวมกลุ่มของสมาชิกส่วนใหญ่เป็นกลุ่มสตรีอยู่ในหมู่บ้าน เมื่อว่างจากงานประจำก็จะใช้เวลามาจักสานผักตบชวา เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว นอกจากนี้ยังสอนให้กับลูกหลานเพื่อสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น จึงทำให้คนในชุมชนมีความผูกพันกันเหมือนญาติพี่น้อง

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการมีส่วนร่วมของ ปาริชาติ วลัยเสถียร (2543) ซึ่งกล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถกระทำได้ใน 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

พื้นที่ ประชากรที่ศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่ตำบลสรรพพยา อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท จำนวน 2,929 ราย

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เนื่องจากมีจำนวนประชากรที่แน่นอน (Finite Population) การคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมจากประชากรทั้งหมดจึงใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และมีความคลาดเคลื่อน 0.05 (สุวริย์ ศิริโกศาภิรมย์, 2540) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 350 คน สำหรับการสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิที่ใช้สัดส่วน (Proportional Stratified) โดยแบ่งตัวอย่างเป็นรายตำบลตามสัดส่วนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้าน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของประชาชนในแต่ละหมู่บ้านของตำบลสรรพพยา

อำเภอ	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1. หมู่ที่ 1 บ้านวัดกำแพง	405	48
2. หมู่ที่ 2 บ้านกลาง	411	49
3. หมู่ที่ 3 บ้านหมู่ใหญ่	440	52
4. หมู่ที่ 4 บ้านตลาดสรรพพยา	425	50
5. หมู่ที่ 5 บ้านหัวแหลม	418	49
6. หมู่ที่ 6 บ้านวัดราชภูรณะ	388	46
7. หมู่ที่ 7 บ้านออย	472	56
รวม	2,929	350

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วยเพศ อายุ อาชีพ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของท่าน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์งานจักสานผักตบชวาในพื้นที่ตำบลสรรพพยา อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์งานจักสานผักตบชวา ในพื้นที่ตำบลสรรพพยา อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

การตรวจสอบเครื่องมือในการศึกษา

นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Analysis) จากการใช้เทคนิค IOC (Item Objective Congruence Index) หรือดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (สุวิมล ติรภานันท์, 2543) โดยผ่านความเห็นชอบจากที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ราย ผลการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องมีค่าเท่ากับ 0.87 จากนั้นนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะเหมือนกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวม (corrected item-total correlation) แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ Cronbach (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.83

การวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้อง ในการตอบแบบสอบถาม แล้วนำมาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ และถูกต้องเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

2. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป การวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วยเพศ อายุ อาชีพ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของท่านเดือน มีลักษณะเป็นแบบสำรวจ (Checklist) วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์งานจักสานผักตบชวาในพื้นที่ตำบลสรรพยา อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาทเป็นแบบสอบถามวัดระดับความเป็นจริงประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่า t-test ใช้ทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระ ซึ่งจำแนกเป็น 2 กลุ่ม และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว ใช้ One-way ANOVA หรือ F-test สำหรับตัวแปรที่แบ่งกลุ่มมากกว่า 2 กลุ่ม หากพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะใช้การเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheff's Test)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์งานจักสานผักตบชวาในพื้นที่ตำบลสรรพยา อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท วิเคราะห์เนื้อหา และพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

จากการศึกษาผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษิตตามประเด็นสำคัญในการศึกษา 2 ประเด็น ดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1. พบว่าระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์งานจักสานผักตบชวาในพื้นที่ตำบลสรรพยา อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาทในภาพรวม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์งานจักสานผักตบชวาในพื้นที่ตำบลสรรพชา อำเภอสรรพชา จังหวัดชัยนาท ในภาพรวม

ระดับการมีส่วนร่วม	\bar{x}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
ด้านการตัดสินใจ	3.42	0.914	ปานกลาง
ด้านการปฏิบัติ	3.30	0.948	ปานกลาง
ด้านการร่วมรับผลประโยชน์	3.63	0.973	มาก
ด้านการประเมินผล	3.38	0.973	ปานกลาง
ภาพรวม	3.43	0.952	ปานกลาง

จากตารางพบว่าระดับการมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.43$) เมื่อจำแนกรายด้านพบว่าด้านที่มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุดเรียงตามลำดับได้แก่ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ซึ่งมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.63$) ด้านการตัดสินใจ ซึ่งมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.42$) ด้านการประเมินผลซึ่งมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.38$) และด้านการปฏิบัติ ซึ่งมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.30$) ตามลำดับ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์งานจักสานผักตบชวา

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์งานจักสานผักตบชวา

คำถาม	เพศ	อายุ	อาชีพ	สถานภาพสมรส	ระดับการศึกษา	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
	Sig.	Sig.	Sig.	Sig.	Sig.	Sig.
1. ด้านการตัดสินใจ	0.080	0.000*	0.020	0.060	0.320	0.060
2. ด้านการปฏิบัติ	0.170	0.100	0.000*	0.103	0.074	0.111
3. ด้านการร่วมรับ ผลประโยชน์	0.140	0.017	0.999	0.082	0.180	0.171
4. ด้านการประเมินผล	0.003*	0.070	0.102	0.072	0.004*	0.102
ภาพรวมทั้งหมด	0.000*	0.053	0.110	0.064	0.204	0.108

ผลการศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์งานจักสานผักตบชวา โดยจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่าการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์งานจักสานผักตบชวาของประชาชนที่มี เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดประเด็นสำคัญในการศึกษาไว้ 2 ประเด็น ดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1) ด้านการตัดสินใจพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งเป็นกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์จักสานผักตบชวา การมีส่วนร่วมในการวางแผนด้านการผลิตผลิตภัณฑ์จักสานผักตบชวา และการมีส่วนร่วมในวางแผนเกี่ยวกับการจัดหาวัตถุดิบ อุปกรณ์การผลิตตามลำดับตั้งงานวิจัยของ อุษา โบมานัน, คณิต เฉลยจรรยา และ ทิซัมพร ทวีเดช (2560) ที่ศึกษารูปแบบการพัฒนาผู้ประกอบการอุตสาหกรรมโอท็อปภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า การบริหารทรัพยากรบุคคล การบริหารการเงิน การบริหารการผลิต และการบริหารการตลาด โดยทั้งหมดมีความพอเพียงเป็นรากฐานเพื่อความคงอยู่ และอยู่ได้อย่างยั่งยืน องค์ประกอบของรูปแบบดังกล่าวได้นำไปจัดสร้างแผนผังหน้าทำงานในคู่มือการพัฒนาผู้ประกอบการอุตสาหกรรมโอท็อป ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อกำหนดคุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงานในแต่ละสมรรถนะ คู่มือที่จัดทำขึ้นผ่านการประเมินความเหมาะสมของหน้าทำงาน และความสอดคล้องของข้อกำหนดในแต่ละสมรรถนะอย่างเป็นทางการจากผู้เชี่ยวชาญ และผู้ประกอบการโอท็อปที่เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม ซึ่งรูปแบบการพัฒนานั้นจะต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมในทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องด้วย

ด้านการปฏิบัติ พบว่า การเป็นผู้มีส่วนร่วมในการออกแบบผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ ๆ การมีส่วนร่วมจัดหาและใช้วัตถุดิบจากผักตบชวา และการมีส่วนร่วมในการรวบรวม/นำผลิตภัณฑ์จักสานผักตบชวาจำหน่าย ตามลำดับตั้งงานวิจัยของ พรทิพย์ สุขสงวน (2557) ที่ได้ศึกษาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยกล่าวว่ารูปแบบการดำเนินธุรกิจเป็นกลุ่มผู้ผลิตชุมชน คือ ใช้แรงงานท้องถิ่น และความต้องการการสนับสนุนองค์ความรู้ด้านการผลิต คือ การนำวัสดุอื่นมาผสมผสานในการผลิต โดยคำนึงถึงวัตถุดิบที่มีในชุมชนก่อนเป็นลำดับแรก พร้อมกับร่วมกันจัดหาในชุมชนเพื่อลดต้นทุนการผลิต และเมื่อผลิตแล้วสมาชิกในกลุ่มต้องให้การสนับสนุนเพื่อนำออกไปจำหน่ายต่อไป

ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ พบว่า การจำหน่ายผลิตภัณฑ์จักสานผักตบชวาได้เพิ่มขึ้น ผลิตภัณฑ์จักสานผักตบชวามีมูลค่าเพิ่มขึ้น และการมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนกรณ์ ศิริสุขโกศา (2555) การศึกษาวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานผักตบชวา กรณีศึกษา ตำบลไทรงาม อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ที่กล่าวไว้ว่าการนำเอาวัสดุต่าง ๆ มาประยุกต์กับผลิตภัณฑ์ได้อย่างลงตัว ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่ยอมรับของชุมชน และได้รับการคัดเลือกจากตำบลให้เป็นผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ระดับสี่ดาว ฉะนั้นการถ่ายทอดความรู้หรือภูมิปัญญาและการสร้างช่างใหม่ ซึ่งถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญในด้านสังคมอีกทางหนึ่ง โดยการทำให้เกิดจากการสั่งสมความรู้เดิมอย่างเป็นระบบ ถ่ายทอดความรู้ระหว่างคนภายในครอบครัวหรือสมาชิกภายในกลุ่ม การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ส่งผลให้เกิดความผูกพันสามัคคีกันและ

สร้างความสัมพันธ์ในชุมชนให้ดียิ่งขึ้นซึ่งเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า สามารถสร้างงานสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้เป็นอย่างดี

ด้านการประเมินผล พบว่า การร่วมศึกษาวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการอนุรักษ์งานจักสาน ผักตบชวา การร่วมรับรู้ผลที่ได้รับในการอนุรักษ์งานจักสานผักตบชวา และการร่วมประชุมติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ จักสานผักตบชวาอย่างสม่ำเสมอตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาวิณี อินทวิวัฒน์ (2555) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ผ้าหม้อห้อม: กรณีศึกษา ตำบลทุ่งไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการเผยแพร่และการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ และด้านการมีส่วนร่วมในการรักษาและดำรงไว้ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2) ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์งานจักสานผักตบชวา ของประชาชนที่มีเพศ แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน ผลวิจัยรายด้านได้ พบว่า ด้านการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยความแตกต่างกัน จำนวน 1 คู่ ได้แก่การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์งานจักสาน ผักตบชวา ของประชาชนของเพศหญิง มีระดับการมีส่วนร่วมสูงกว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน เพศชาย และด้านภาพรวม มีค่าเฉลี่ยความแตกต่างกัน จำนวน 1 คู่ ได้แก่การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์งานจักสานผักตบชวา ของประชาชนของเพศหญิง มีระดับการมีส่วนร่วมสูงกว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเพศชาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ สุขสงวน (2557) ศึกษาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่กล่าวไว้ว่า ผู้ประกอบการที่มีเพศ และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน ไม่แตกต่างกัน ผู้ประกอบการที่มีอายุ รูปแบบการดำเนินธุรกิจ จำนวนสมาชิกในกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน ระยะเวลาที่ดำเนินธุรกิจ จำนวนของผลิตภัณฑ์ แหล่งที่มาของเงินทุน ลักษณะความเชื่อมโยงกับชุมชน และความต้องการการสนับสนุนองค์ความรู้ด้านการผลิตต่างกัน มีความคิดเห็นต่อศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน แตกต่างกัน

2. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์งานจักสานผักตบชวาของประชาชนที่มีอายุ แตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกันผลเป็นรายด้านได้ว่าด้านการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยความแตกต่างกัน จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีระดับการมีส่วนร่วมต่ำกว่า ประชาชนที่มีอายุมากกว่า 51 ปีขึ้นไป และ ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีระดับการมีส่วนร่วมต่ำกว่า ประชาชนที่มีอายุมากกว่า 51 ปีขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เศรษฐา เหลลากลับ (2562) การศึกษาองค์ความรู้และต่อยอดภูมิปัญญาพื้นบ้านในการใช้เครื่องสูดวัสดุธรรมชาติ พบว่า เครื่องสูดวัสดุธรรมชาติ ได้รับความนิยมนำมาผลิตเป็นอุปกรณ์เครื่องใช้ในครัวเรือน และเครื่องมือตัดสัตว์หลายยุคหลายสมัย เมื่อนำมาผสมผสานกับงานดีไซน์ที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นเฟอร์นิเจอร์ที่มีรูปแบบทันสมัย เพิ่มเสน่ห์ให้กับเครื่องสูดมากยิ่งขึ้น แต่ยังคงเน้นประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก โดยเฉพาะการนำงานเฟอร์นิเจอร์เครื่องสูด เข้ามาตกแต่งภายในบ้าน ซึ่งเป็นวัสดุธรรมชาติที่มีความแข็งแรงทนทาน มีอายุการใช้งานที่ยาวนาน แต่ขึ้นอยู่กับการใช้งาน

ที่ต้องใช้ให้ถูกประเภท เช่น ไม่ว่างของหนัก ๆ หรือปล่อยให้เฟอร์นิเจอร์หวายแตกแตกผ่น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้อายุของงานหวายแท้สั้นลง และยังพบว่าในการนำภูมิปัญญามาใช้นั้น ผู้ที่มีความรู้ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป และมีความชำนาญเฉพาะด้านนี้เป็นอย่างมาก

3. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์งานจักสานผักตบชวาของประชาชนที่มีอาชีพ แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน ผลเป็นรายด้านได้ว่าด้านการปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยความแตกต่างกันจำนวน 2 คู่ ได้แก่ประชาชนที่ประกอบอาชีพค้าขาย มีระดับการมีส่วนร่วมต่ำกว่าประชาชนที่ประกอบอาชีพอื่น (รับราชการ พนักงานเอกชน รัฐวิสาหกิจ ข้าราชการบำนาญ) และประชาชนที่ประกอบอาชีพรับจ้าง มีระดับการมีส่วนร่วมต่ำกว่าประชาชนที่ประกอบอาชีพอื่น (รับราชการ พนักงานเอกชน รัฐวิสาหกิจ ข้าราชการบำนาญ) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรางทิพย์ สุขเจริญดีแท้ (2563) การวิเคราะห์ต้นทุน และผลตอบแทนของการทำเครื่องจักสานผักตบชวาและหวาย กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนจักสานผักตบชวาและหวาย ตำบลบ้านรี จังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า ต้นทุนวัตถุดิบทางตรงค่าแรงงานและค่าใช้จ่ายในการผลิต มีการขึ้นลงของราคาหวาย และผักตบชวา ทำให้การกำหนดราคาในแต่ละช่วงเวลาไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับต้นทุนของหวายและผักตบชวา และประกอบกับความแตกต่างของอาชีพที่แตกต่างกัน ส่งผลให้เกิดความแตกต่างเกิดขึ้นเช่นกลุ่มอาชีพที่มีความชำนาญแตกต่างกัน ทักษะแตกต่างกันจะทำให้การพัฒนาทักษะและการต่อยอดแตกต่างกัน

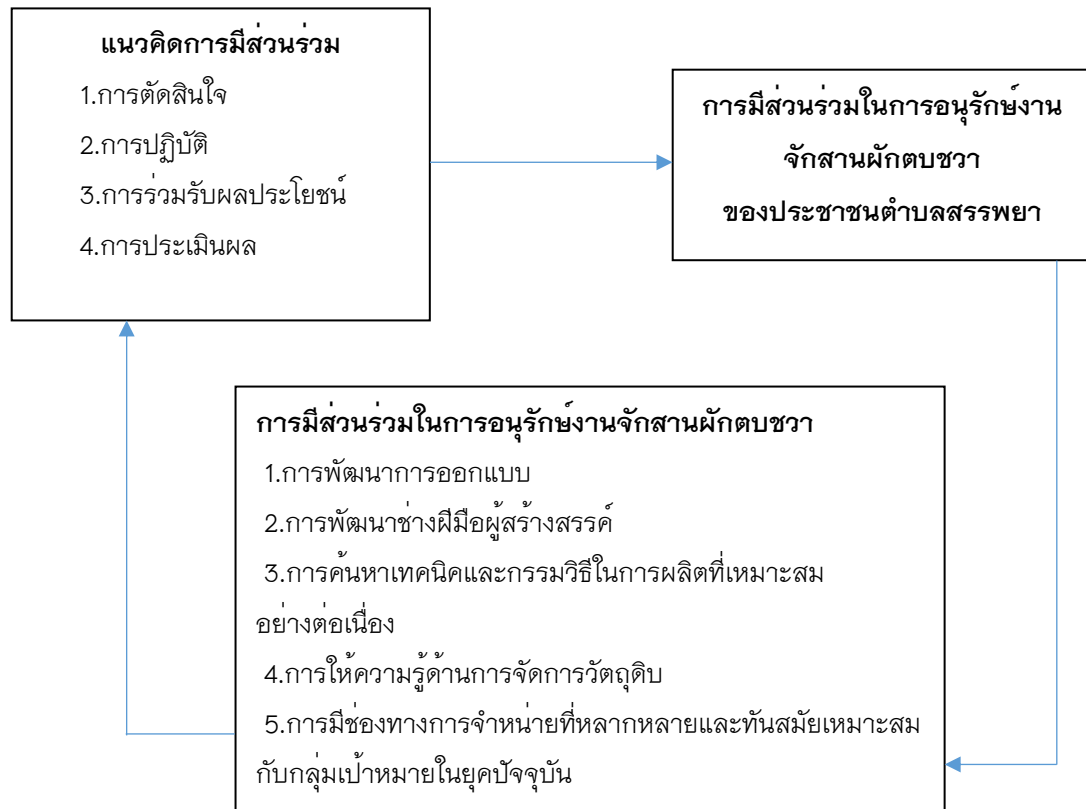
4. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์งานจักสานผักตบชวาของประชาชนที่มีสถานภาพสมรส แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน สรุปผลการทดสอบได้ว่า เป็นการยอมรับ H_1 หรือการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์งานจักสานผักตบชวาของประชาชนที่มีสถานภาพ แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชาญชัย ศุภอรรรถกร, อินทุอร สิงห์แก้ว และ วรินทร์ พิมพาชัย (2562) การพัฒนาหนังสือสามมิติ เรื่อง หัตถกรรมเครื่องจักสานและเครื่องปั้นดินเผาด้วยเทคโนโลยีออกเมนต์เรียลลิตี บนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ งานหัตถกรรมเครื่องจักสานและเครื่องปั้นดินเผาเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นคุณค่าทางประวัติศาสตร์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่สำคัญของประเทศไทย ช่วยให้ผู้ใช้ได้รู้จักลักษณะของหัตถกรรมเครื่องจักสานและเครื่องปั้นดินเผาได้ง่ายขึ้น ทั้งยังช่วยอนุรักษ์หัตถกรรมเครื่องจักสานและเครื่องปั้นดินเผาให้แก่คนยุคหลังอีกด้วย ซึ่งการทำเครื่องจักสานและเครื่องปั้นดินเผาด้วยเทคโนโลยีนั้นมีความจำเป็นกับทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย และทุกสถานภาพ ซึ่งมองว่าหากผู้ที่สนใจมีความพร้อมสามารถศึกษาและสืบสานต่อได้

5. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์งานจักสานผักตบชวาของประชาชนที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน ผลเป็นรายด้านได้ พบว่า ด้านการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยความแตกต่างกัน จำนวน 3 คู่ ได้แก่ 1) ประชาชนที่มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา มีระดับการมีส่วนร่วมต่ำกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป 2) ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา มีระดับการมีส่วนร่วมต่ำกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

และ 3) ประชาชนที่มีระดับการศึกษาในระดับอนุปริญญา มีระดับการมีส่วนร่วมต่ำกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุวดี พรธาราวงศ์ (2562) ศึกษาการออกแบบรูปทรงแม่แบบเครื่องจักสานผักตบชวา ผู้ผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์แนวคิดเอกลักษณ์ท้องถิ่น รูปทรงที่ทำการออกแบบสามารถเป็นรูปทรงที่มีแนวคิดเป็นผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ได้ รูปทรงที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดคือเก้าอี้ที่นั่ง ซึ่งมีความสวยงาม สัดส่วนของผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมกับการใช้งาน และมีความแข็งแรงทนทาน ผลิตภัณฑ์มีความเป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่นและความคิดสร้างสรรค์ในส่วนกระบวนการจักสานผักตบชวาต้องอาศัยแม่แบบในการขึ้นรูป วัสดุเดิมที่นำมาทำแม่แบบเครื่องจักสานเป็นวัสดุไม้อัดหรือโฟม

6. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์งานจักสานผักตบชวาของประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน การทดสอบในภาพรวม พบว่าค่า $F\text{-test} = 9.236$, $\text{Sig} = 0.000 > 0.05$ สรุปผลการทดสอบได้ว่าเป็นการยอมรับ H_1 หรือการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์งานจักสานผักตบชวาของประชาชนที่มี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี คงทอง (2553) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องแบบอย่างในการพัฒนาอาชีพจักสาน อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี พบว่า พัฒนาการของกลุ่มอาชีพจักสานเริ่มจากการรวมกลุ่มอาชีพจักสาน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการจักสานกับกลุ่มภายนอกชุมชนอย่างไม่เป็นทางการ เป็นการพูดคุยสำหรับการถ่ายทอดความรู้เป็นลักษณะแบบกลุ่มครอบครัว และเครือข่ายจากรุ่นสู่รุ่น และเพื่อนบ้าน ด้วยวิธีการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง สำหรับปัจจัยหลักของความสำเร็จของการพัฒนาอาชีพของกลุ่มจักสาน ด้านที่สำคัญมีด้านการมีส่วนร่วมอยู่ด้วย คือการทำงานในรูปแบบกลุ่มถ้าจะให้ประสบผลสำเร็จต้องให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอน สมาชิกจะมีความผูกพันเหนียวแน่นกับกลุ่ม และทำให้เกิดพลังในการทำงานโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องของเพศ อายุ การศึกษา และรายได้ส่วนบุคคล เป็นต้น

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ภาพที่ 2 สรุปองค์ความรู้ใหม่

สรุป

ระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์งานจักสานผักตบชวาในพื้นที่ตำบลสรรพยา อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ในแต่ละด้านนั้นมีความสำคัญแตกต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดตั้งเป็นกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์จักสานผักตบชวา มีส่วนร่วมในวางแผนเกี่ยวกับการจัดหาวัตถุดิบ อุปกรณ์การผลิตมีส่วนร่วมในการร่วมลงมติต่าง ๆ การเสนอความเห็นในโอกาสต่าง ๆ ในการอนุรักษ์งานจักสานผักตบชวา มุ่งเน้นไปที่การอนุรักษ์ด้วยการออกแบบผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ ๆ ร่วมในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จักสานผักตบชวา รวมถึงศึกษาวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการอนุรักษ์งานจักสานผักตบชวา และการร่วมประชุมติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ จักสานผักตบชวา อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้จะมีการพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์แล้ว จำเป็นต้องสืบสานและพัฒนาช่างฝีมือผู้สร้างสรรค์ มีการค้นหาเทคนิคและกรรมวิธีในการผลิตที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปด้วย รวมถึงการส่งเสริมการดำรงอยู่อย่างพอเพียงของวัตถุดิบสำหรับการสร้างสรรค์งานศิลปหัตถกรรมจักสานนั้น ๆ และการช่วยให้ความรู้ด้านการจัดการเพื่อลดความเสี่ยงในการขาดทุน และช่องทางการจำหน่ายที่หลากหลาย และทันสมัยเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายในยุคปัจจุบัน ส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้มีรูปแบบการถ่ายทอดอย่างเป็นทางการ ละและไม่เป็นทางการ โดยกระบวนการจัดการความรู้

ดังกล่าวมีลักษณะเป็นวงจร เมื่อถ่ายทอดความรู้แล้วจะสามารถนำย้อนกลับไปกำหนดความรู้ในรูปแบบอื่น ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมให้มีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องในทุกรูปแบบอีกด้วย ให้เยาวชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และร่วมออกแบบผลิตภัณฑ์จักสานในท้องถิ่น เพื่อให้เยาวชนได้เกิดการเรียนรู้ และร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการถ่ายทอดความรู้ให้กับเยาวชน พร้อมทั้งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ สถานศึกษา ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบหรือร่วมกันสืบสานงานฝีมือ เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน หรือบรรจุนักจักสานเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการวิชาการงานอาชีพเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความสนใจ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ควรมีการพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์แล้วจำเป็นจะต้องสืบสานและพัฒนาช่างฝีมือผู้สร้างสรรค์ มีการค้นหาเทคนิคและกรรมวิธีในการผลิตที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปด้วย
2. ควรส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้มีรูปแบบการถ่ายทอดอย่างเป็นทางการและและไม่เป็นทางการโดยกระบวนการจัดการความรู้ดังกล่าวมีลักษณะเป็นวงจรเมื่อถ่ายทอดความรู้แล้วจะสามารถนำย้อนกลับไปกำหนดความรู้ในรูปแบบอื่น ๆ ได้อย่างต่อเนื่องและส่งเสริมให้มีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องในทุกรูปแบบอีกด้วย
3. การส่งเสริมให้เยาวชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และร่วมออกแบบผลิตภัณฑ์จักสานในท้องถิ่น เพื่อให้เยาวชนได้เกิดการเรียนรู้และร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการถ่ายทอดความรู้ให้กับเยาวชน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษากลยุทธ์ทางการตลาด และการวางแผนทางการตลาดของกลุ่มผลิตภัณฑ์เพิ่มเติม เพื่อร่วมกันสร้างแผนการตลาดที่มีความเหมาะสมกับการบริหารจัดการกลุ่ม
2. ควรศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในรูปแบบใหม่ ๆ และเพิ่มผลิตภัณฑ์ที่ใช้ประโยชน์ต่าง ๆ พร้อมทั้งจัดทำฐานองค์ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อย่างชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

ชาญชัย ศุภอรธกร, อินทุอร สิงห์แก้ว และ วรินทร์ พิมพาชัย. (2562). การพัฒนาหนังสือสามมิติ เรื่อง หัตถกรรมเครื่องจักสานและเครื่องปั้นดินเผาด้วยเทคโนโลยีออกแบบตัดเรียบลิตี บนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์. *วารสารเทคโนโลยีสารสนเทศ*, 15(1), 81-92.

- พรทิพย์ สุขสงวน. (2557). *ศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา* (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ธนกรณ์ ศิริสุขโกคา. (2555). *การศึกษาวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานผักตบชวา กรณีศึกษาตำบลไทรงาม อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นพพล เกตุประสาท. (2557). *กาบหอยแครง*. สืบค้นเมื่อ 13 พฤศจิกายน 2563, จาก <http://clgc.rdi.ku.ac.th/index.php/ornamental/371-tradescantia>
- ปาริชาติ วลัยเสถียร. (2543). *กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ปรางทิพย์ สุขเจริญดีแท้. (2563). *การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการทำเครื่องจักสานผักตบชวาและหวาย กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนจักสานผักตบชวาและหวาย ตำบลบ้านรี จังหวัดอ่างทอง* (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- พรทิพย์ สุขสงวน. (2557). *ศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา* (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ภาวิณี อินทวิวัฒน์. (2555). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ผ้าทอหม้อห้อม: กรณีศึกษาตำบลทุ่งโฮ้ง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ยุวดี พรธรรมาพงศ์. (2562). การออกแบบรูปทรงแม่แบบเครื่องจักสานผักตบชวาสู่ผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์แนวคิดเอกลักษณ์ท้องถิ่น. *วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร*, 4(1), 18–33.
- วิลาวัลย์ มีอินธา. (2553). *การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษา อำเภอกำปला จังหวัดอุดรดิติถ์*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เศรษฐา เหลากลา. (2562). การศึกษาองค์ความรู้และต่อยอดภูมิปัญญาพื้นบ้านในการใช้เครือชูดัวสดุธรรมชาติ เพื่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในรูปแบบของเครื่องจักสาน. *วารสารกระแสวัฒนธรรม*, 20(38), 53–65.
- สุวิมล ตีรกันันท์. (2543). *การประเมินโครงการ:แนวทางสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อภิชาติ ใจอารีย์. (2559). กระบวนการมีส่วนร่วมแบบพหุภาคีเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาการจัดการป่าชุมชนบ้านพุเตย จังหวัดกาญจนบุรี. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย*, 38(1), 111–136.
- อัญชลี ดงทอง. (2553). *แบบอย่างในการพัฒนาอาชีพจักสานอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี* (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อุษา โบमानน์, คณิต เฉลยจรรยา และ ชีษัมพร ทวีเดช. (2560). รูปแบบการพัฒนาผู้ประกอบการ
อุตสาหกรรมโอทอปภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *วารสารพัฒนาเทคนิคศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*, 29(103), 56-65.

โองการ วณิชชิวะ (2558). ลักษณะพันธกรรมของวิชาชีพธุรกรณต่างถิ่นพักตบชวาในประเทศไทย.
วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 23(3), 485-496.